

Povilas Syrrist-Gelgota. Asm. archyvo nuotr.

Povilas Syrrist-Gelgota: apie muziką, tautiškumą ir gyvenimą Norvegijoje

Kaip manote, ar lengva pakalbinti trijų vaikų tėvą, mokytoją, muzikantą, vadovaujantį kameriniam festivaliui, grojantį daugiau kaip trisdešimt koncertų per dvi savaites, o kiek dar tik jis vienas težino? Smalsu? Atsakome – lengva nebuvo, tačiau neabejotinai verta, todėl mielai kviečiame mėgautis interviu su gyvu „žmogumi orkestru“ Povilu Syrrist-Gelgota!

Erika BABNYTĖ

Pirmausia – trumpa priešistorė: Povilas augo Utenoje, o studijavo Vilniuje, Parvyžiuje, Londone ir Osle.

Dar studijų Vilniuje laikais sutiko jam skirtą gyvenimo draugę, kuri atsitiktinai buvo iš Norvegijos. Po studijų Londone abu pratęsė studijas Osle ir bestudijuodami laimėjo konkursą į Oslo filharmonijos orkestrą. Ir štai jau 18 metų Povilas gyvena Norvegijoje, džiugindamas tiek lietuvius, tiek norvegus savo kuriama ir atliekama muzika.

Povilai, kada ir kodėl Jums kilo idėja pirmiausia pristatyti lietuvių liaudies dainas Norvegijos publikai, o vėliau dar ir sujungti dviejų tautų folkloro kūrinius

vienoje scenoje? Ar tai žmogiškas gimtinės ilgesys, o galbūt pamatėte neužpildytą muzikinę nišą?

Ilgesys tikrai, nors iš dalies, turėjo įtakos. Taip pat prisidėjo ir noras praturtinti norvegišką kultūrą lietuviškom vertybėm. Lietuvių liaudies dainas pirmą kartą atlikau tik atvykęs į Norvegiją. Tada kartu su žmona koncertavome jos gimtosiose vietose, romantiškoje šiaurės Norvegijos saloje. Pasisekimas buvo didelis, publiką labai sudomino lietuviškoji mūsų programos dalis. Supratau, kad norvegiškai publikai tai įdomu, ir nuo tada naudojuosi kiekviena proga praturtinti kon-

certinę programą šiuolaikine arba liaudiška muzika. Norvegijoje gyvenu jau 18 metų ir per tą laiką teko išgirsti daug norvegų liaudies muzikos, kuri mane labai žavi savo santūrumu, archajiškumu. Ji mane tarsi nukelia į mano vaikystę, primindama pasakojimus apie vikingsus. Senovės norvegai turėjo būti labai išstverminga tauta, gyvenanti tokiomis atšiauriomis sąlygomis. Paskutinius penkerius metus esu ne kartą grojęs bei dainavęs ir norvegų liaudies dainas. Be abejonės, atlieku jas kitaip nei norvegai, bet kartu ir unikalčiai, perleisdamas per savo lietuvišką prizmę. Įdomiausiai tai buvo atlikti kartu su Veronika ▶

Povilioniene. Paimprovizuodami vienu metu atlikome ir lietuvišką „Oi giria giria“, ir norvegišką „Ingen vinner frem“. Visų nuostabai greta skambėdamos tos dvi dainos tarsi surezonavo, tarsi susijungė į vientisą pynę, apgaubė publiką paslaptinga atmosfera.

Lietuva – Norvegija, Norvegija – Lietuva per muzikinę prizmę. Kokie esminiai skirtumai žvelgiant Jūsų, kaip muzikanto, akimis? Mes turime gražių giesmių, raudų, mūsų sutartinės – UNESCO nematerialus kultūros paveldas. Ką išskirtinio turi norvegai savo liaudies dainose?

Nesu muzikos teoretikas ir gilios analizės pateikti nei galiu, nei noriu. Aš prisiartinu prie muzikos per jausmus. Ir norvegiškoje, ir lietuviškoje liaudies muzikoje mane labiausiai traukia meditatyvioji pusė – „giluma“. Būtent lėtose, meditatyviose dainose, mano manymu, atstumas tarp lietuvių ir norvegų dainų labai sumažėja, atliekant jas kartu, jos tarsi „surezonuoja“.

Ar yra kokių nors bendrų gijų folkloro kontekste? Paprasčiau tariant, jeigu visi pasaulio žmonės kalbėtų viena kalba, ar savastimi norvegas suprastų lietuvių liaudies dainos turinį ir atvirkščiai?

Be abejonės, lietuvių ir norvegų ir temperamentas, ir mentalitetas yra skirtingi. Bet vieni kitų dainas mes suprantame. Tik suprantame šiek tiek skirtingai, matome

Neįpareigoti tradicijos esame laisvesni ir turime galimybę išvelgti naujų spalvų.

tarsi kitoje šviesoje. Neįpareigoti tradicijos esame laisvesni ir turime galimybę išvelgti naujų spalvų.

Griežiate altu, dainuojate, neretai darote ir viena, ir kita tu pat metu, esate Oslo filharmonijos, trijų vaikų tėvas – gyvas žmogus orkestras visomis prasmėmis. Ko dar apie Jus ne-

žinome? Kokie Jūsų pomėgiai už scenos ribų?

Vedu koncertus lietuvių, rusų, anglų bei norvegų kalbomis. Taip pat kuriu muziką, aranžuojau, inicijuojau ir organizuoju įvairius muzikinius projektus bei esu kelių kamerinių ansamblių vadovas. O taip pat esu vieno didžiausių Norvegijoje Askerio kamerinės muzikos festivalio meno vadovas. Aktyviai propaguoju norvegišką muziką Lietuvoje bei lietuvišką muziką Norvegijoje: už tai esu apdovanotas Lietuvos ambasados Norvegijoje medaliu. Kasmet surengiu norvegiškos ir lietuviškos muzikos turą Lietuvoje bei Norvegijoje. Be to, šiemet dar ir mokytojauti pradėjau. Darbas su vaikais ir jaunimu suteikia daug energijos ir naujų kūrybinių minčių. Žodžiu, veiklos tikrai daug. Esu labai dėkingas likimui, kad darau mėgstamą darbą, į kurį kasdien einu su džiaugsmu. Dirbu tarptautinėje aplinkoje – mano kolegos ir draugai yra iš 20 pasaulio šalių, kasdien bendrauju

Povilas drauge su žmona Toril. Asm. archyvo nuotr.

Povilas su kolega pasirodymo metu. Asm. archyvo nuotr.

keturiomis kalbomis. Taip pat esu tikrai apdovanotas didele šeima ir mano idėjas visada palaikančia žmona.

Toril kalba lietuviškai – viena seniausių ir sudėtingiausių indoeuropiečių kalbų. Ar turėjote įtakos šiam sprendimui, padėjote mokytis? Ar Jūsų atžalos taip pat lietuviakalbiai?

Toril, mane sutikusi, labai susidomėjo ne tik manimi, bet ir Lietuva: išmoko kalbą, baigė magistratūrą Vilniaus Muzikos akademijoje parašiusi darbą lietuvių kalba. O įdomiausia, kad iki šiol su manimi kalbasi lietuviškai (jau per dvidešimt metų). Smagu, kad ir vaikai nuolatos girdi namuose lietuvių kalbą.

Kartu su žmona esate styginių instrumentų barikadų pusėje, Jūsų žmona Toril – violončelistė. Kokie Jūsų vaikų santykiai su muzika, galbūt jau greitai jie įneš kitokio skambesio į šeimos „orkestrą“?

Mūsų vaikai dar maži, o mes jokiais būdais nenorime jų spausti muzikavimo linkme. Bet ir nedraudžiame. Be abejo, jie girdi daug

muzikos, o ir koncertuose dažnai apsilanko. Vyresnysis sėkmingai mokosi groti kontrabosu, jau ne kartą esame ir kartu koncertavę.

Ar po tiek metų gyvenimo Norvegijoje palaikote glaudžius ryšius su Lietuva ne tik muzikiniame kontekste? Galbūt yra kitų gijų, siejančių su gimtine?

Lietuvoje yra daug man mielų žmonių – giminių ir draugų, jų pasiilgstu ir stengiuosi kuo dažniau susitikti. Lietuvoje būnu apie 4 kartus per metus.

Povilai, ar neįsivaiciate iniciatyvų, suburiančių Norvegijoje gyvenančius ir muzikiniais instrumentais grojančius lietuvius, trūkumo?

Muzika yra tarptautinė kalba, nesvarbu, kokios tautybės muzikantų atliekama.

Muzika yra tarptautinė kalba, nesvarbu, kokios tautybės muzikantų atliekama. Bet, žinoma, visada smagu susitikti ir bendrauti gimtąja kalba.

Ir pabaigai: kokia Jūsų nuomonė apie Norvegijoje gyvenančius lietuvius, jų emigracijos priežastis? Kaip neprarasti tautiškumo ir didžiulis esant lietuviu kitoje šalyje?

Žmogaus protas taip jau „suderdytas“, kad, siekdami suprasti pasaulį ir mus supančius žmones, norime sistematizuoti, skirstyti į tipus, į rūšis, kartais tarsi užklajuoti etiketes ar sudėlioti į lentynas. Taip dažnai mąstome ir apie emigrantus. Kalbame apie juos kaip apie kažkokią vientisą žmonių grupę, iškeitusią gimtinę į darbą su geresniu atlyginimu.

Realybėje nėra viskas taip paprasta. Žmogus, atsitiktinai, gimsta vienoje ar kitoje šalyje, na o likimas savo iššūkiais ir galimybėmis pakreipia gyvenimo kelią viena ar kita linkme.

Kiekvienas žmogus unikalus ir kiekvieno gyvenimo kelias vinguruoja labai skirtingai, iš tikrųjų visiškai netilpdamas į primityvių stereotipų rėmus. Reikia tik šiek tiek giliau pažvelgti.

Be abejonės, šalis, šeima, aplinka, kurioje užaugama, suformuoja pagrindą, ant kurio toliau statomas gyvenimo namas. Kad ir kokia spalva tas namas ateityje bebūtų nuspalvintas, vis tiek pagrindas išliks tas pats. Mano manymu, tai ir yra tautiškumo esmė.

Kiekvienas asmuo yra unikalus ir kiekvienas svečioje šalyje gyvenantis lietuvis širdyje nešioja savo unikalią Lietuvą, kuri yra kitokia, nei kiti ją pažįsta. Gimęs lietuvis visada išliks lietuvis, kiek metų bepraleistum kitose šalyse. Ir kiekvienas, turintis sveiką savivertės jausmą, visada širdyje nešios šiltus jausmus šaliai, kurioje gimė ir užaugo, jos ilgėsis ir norės vienu ar kitu būdu kada nors ją grįžti ir prisidėti savo patirtimi.

Norėdami iš arčiau susipažinti su Povilo Syrrist-Gelgotos kuriama ir atliekama muzika, apsilankykite jo asmeniniame Youtube kanale: Povilas Syrrist-Gelgota on Youtube. ■